

Stets'ko L.I. Monetary policy as mean of overcoming of financially-economic crisis

Reasons of origin of crisis are examined in the article. The methods of overcoming of crisis and place of monetary policy are examined.

Keywords: financially-economic crisis, monetary policy.

УДК 005.378

*Asnir. М.П. Тимошук – Одеський НПУ; доц. П.В. Тимошук,
д-р техн. наук – НУ "Львівська політехніка"*

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Розглянуто структуру інноваційного процесу. Проаналізовано головні чинники успіху запровадження нововведень. Наведено рекомендації щодо здійснення аналізу інноваційної діяльності. Сформульовано актуальні завдання щодо запровадження якісного інформаційного забезпечення інноваційної діяльності та управління інноваційним розвитком.

Ключові слова: інформаційне забезпечення, інноваційна діяльність, модель поширення інновацій, система інформаційного забезпечення інновацій, управління розвитком інноваційного потенціалу.

Вступ. У сучасних умовах конкурентоспроможність промислових підприємств багато у чому визначається їх інноваційною активністю, що особливо важливо для науково-виробничих підприємств, зайнятих розробленням та впровадженням нових продуктів і технологій. Впровадження інновацій дає змогу оперативно реагувати на запити ринку і підтримувати цим самим рентабельність, фінансову стійкість і конкурентоспроможність. Інноваційна діяльність, як відомо, – це діяльність, пов'язана з трансформацією результатів наукових досліджень і розробок, інших науково-технологічних досягнень у новий або покращений продукт чи технологію, що виводяться на ринок, у новий або покращений технологічний процес, який використовується у практичній діяльності. Інноваційний процес можна розглядати з різних позицій: як паралельно-послідовне проведення науково-технологічної діяльності; як послідовні зміни фаз життєвого циклу продукту і як інвестиційний проект за стадіями фінансування досліджень та розробок, поширення інновацій і їх комерціалізації. В основі інноваційного процесу лежить створення, упровадження і поширення інновацій, необхідними властивостями яких є науково-технічна новизна, їх практичне застосування і комерційна реалізованість, з метою задоволення нових суспільних потреб. Спочатку визначають необхідність змін і мету, розробляють інновацію, освоюють, поширюють, використовують, а потім вона "відмирає". Інноваційний процес має чітку орієнтацію на остаточний результат прикладного характеру, який забезпечує певний технічний і соціально-економічний ефект [1, 6].

У дослідженні стисло описано структурні частини інноваційного процесу. Проаналізовано чинники успішного запровадження нововведень. Формулюються актуальні завдання зі запровадження інформаційного забезпечення інноваційної діяльності та управління інноваційною діяльністю.

Структура інноваційного процесу. В економічному й організаційно-му розумінні інноваційний процес може поділятися на окремі етапи, стадії, фази, які різняться цільовим призначенням, специфікою управління, фінансуванням та кінцевим результатом діяльності. Інноваційний процес може бути представлений у вигляді ланцюга "фундаментальні дослідження – прикладні дослідження – розробки – дослідження ринку – конструювання – дослідне виробництво – ринкове випробування – комерційне виробництво" [7]. Дослідне виробництво може мати різні організаційні форми – завод, цех, дослідна станція, дослідно-експериментальне виробництво, майстерня тощо; різне місце розташування, різний ступінь господарської самостійності; перебувати на балансі наукової організації чи бути юридичною особою. Дослідно-експериментальні роботи завершують стадію освоєння промислового виробництва нових виробів і починається процес промислового виробництва, в якому знання матеріалізуються. Після того, як нововведення вступило у стадію масового виробництва, воно потребує нагляду та контролю дослідної організації. Період, який починається з виконання фундаментальних і прикладних розробок та охоплює усі наступні етапи до моменту, коли нововведення підлягає заміні якісно новим, прогресивнішим, є, як відомо, життєвим циклом інновації. Кожна ланка життєвого циклу – відносно самостійна, вона має свої закономірності розвитку і виконує специфічну роль. Життєвий цикл містить часові, трудові і кошторисні оцінки, які використовуються для організації планування та фінансування робіт. На рис. представлено структуру життєвого циклу інноваційного процесу.

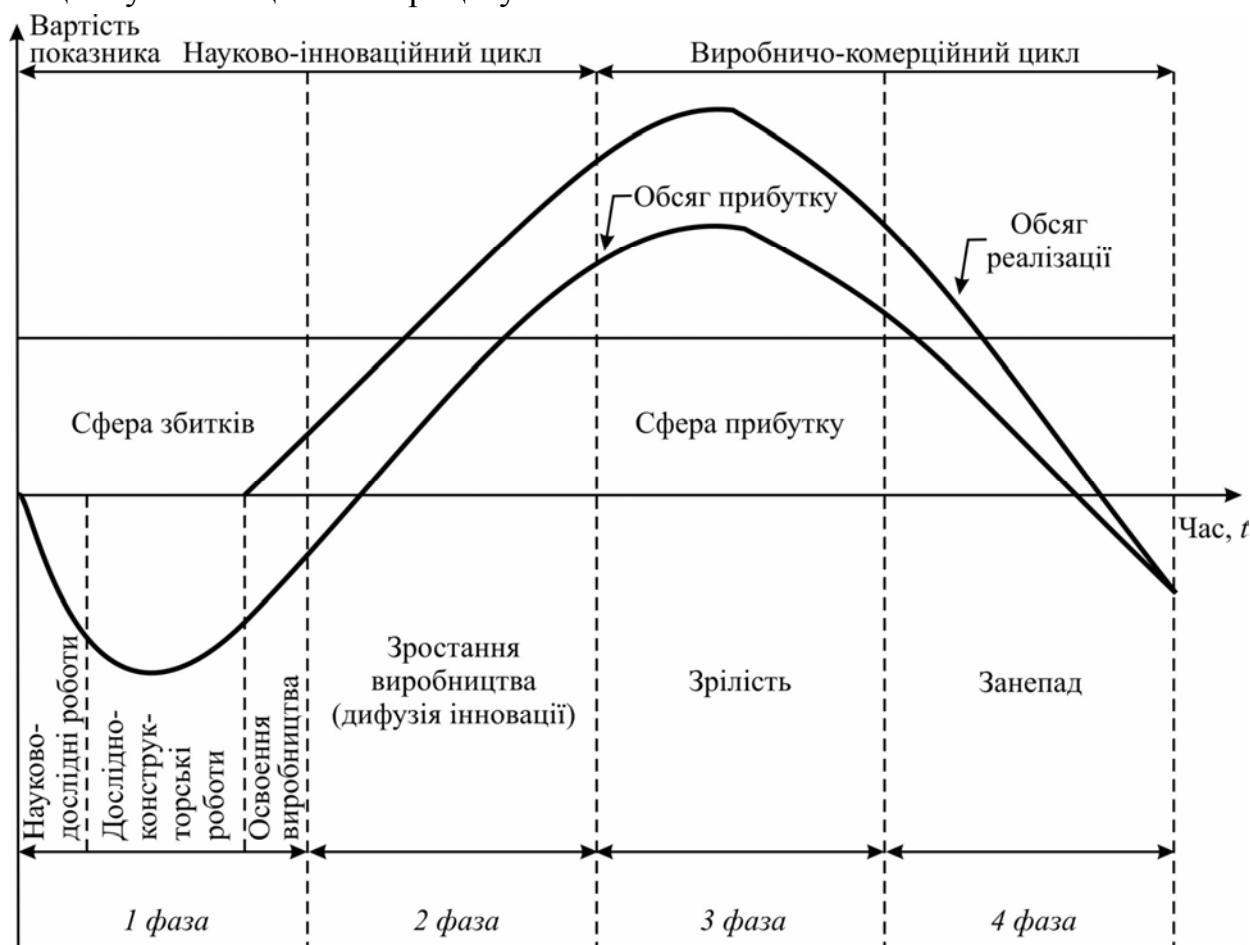

Рис. Структура життєвого циклу інноваційного процесу

Усі види робіт належать до циклу створення інновацій і входять до складу науково-інноваційного та виробничо-комерційного циклів. Прийнято виділяти такі чотири фази (етапи): I – створення інновації і потужностей для її використання, II – III – зростання виробництва і продажу, IV – насичення ринку і занепад та зняття продукту з виробництва. До настання четвертої фази підприємства повинні модернізувати продукт або створити новий. Для забезпечення постійного розвитку це варто робити одночасно. Життєвий цикл інновації можна продовжити, якщо активно працювати у маркетинговій сфері, підтримуючи попит на цю продукцію шляхом зниження цін, за допомогою активної реклами або інших каналів збуту. Успішні підприємства повинні постійно працювати над удосконаленням або створенням нового продукту.

Головні чинники успішного запровадження нововведень. Головними причинами і джерелами виникнення інноваційних ідей є: потреби ринку, конкурентна боротьба на ринку, бажання одержати конкурентні переваги і максимізувати прибуток, підвищення престижу підприємств; пошук вирішення проблем, які виникають під час діяльності підприємств, наслідування іншим організаціям, які впроваджують нові технології, бажання працівників покращити свою майстерність у конкретній діяльності, реалізація знань творчої особистості, поради консультантів у будь-який період реорганізації підприємств, наукові відкриття, інтернаціоналізація науки, винахідництво, інтуїтивне уявлення про те, що нововведення може поліпшити діяльність організації. Спонукальним мотивом для інновацій є зміни зовнішнього середовища, які ведуть до появи нових потреб або нових засобів задоволення вже існуючих потреб. На успішність нововведень впливають такі чинники: наявність в організації джерела творчих ідей, ефективна система відбору та оцінки ідей нових виробів, орієнтація на ринок, перевага товару над товарами конкурентів, маркетингове ноу-хау, відповідність інноваційної стратегії меті організації, доступ організації до ресурсів, глобальна концентрація товару. У конкретному середовищі підприємства намагаються першими вийти на ринок з новим продуктом (технологією), щоб отримати додаткові прибутки у вигляді інтелектуальної ренти, оскільки з дифузією інновації попит на неї зменшується. Крім цього, керівництво підприємств зацікавлене у створенні продукції, яка б істотно перевершувала за своїми споживчими властивостями вже існуючі аналоги і могла б стати базовою для подальших модифікацій. Тому ключовими чинниками успішного запровадження нововведень є:

- 1) перевага товару над своїми конкурентами, тобто наявність у нього унікальних властивостей, що сприяє його кращому сприйняттю споживачем;
- 2) маркетингове ноу-хау фірми, тобто краще розуміння поведінки споживачів, психології сприйняття новинок і величини потенційного ринку;
- 3) висока синергія науково-дослідних робіт і виробництва або взаємодія усіх підрозділів підприємства, як одного цілого – технологічне ноу-хау.

Додатковими чинниками успіху впровадження нововведень є: адаптивність товару до вимог ринку, технологічна перевага товару, підтримка інновації керівництвом підприємства, використання оцінювальних процедур нововведень, сприятливе конкурентне середовище, відповідність нововведен-

ню організаційної структури підприємства. Успіх реалізації нововведення визначається також якістю інноваційного менеджменту.

Інформаційна підтримка інновацій. Інформаційні ресурси, процеси і люди, які збирають, перетворюють і поширюють необхідну інформацію, можуть поєднуватись в інформаційні системи. Для уього може бути використаний широкий спектр різних типів інформаційних систем – від звичайних (традиційних) без застосування комп'ютерів, до заснованих на використанні комп'ютерів, програмного забезпечення і фахівців інформаційних систем. Метою створення інформаційних систем є трансформація інформаційних даних в інформаційні продукти. Аналіз інформаційної діяльності може здійснюватись за допомогою відповідних програм, зокрема, LOTUS 5 і QU-ATTRO-PRO 4 [4]. Можна використовувати комплексні (так звані інтегровані) інформаційні системи, в яких поєднуються програми, за допомогою яких формуються аналітичні звіти, з програмами систем підтримки прийняття рішень [5]. Для запровадження якісного інформаційного забезпечення інноваційної діяльності необхідно вирішити такі актуальні завдання:

- дослідити практику інформаційного забезпечення науково-технічних інновацій, яка склалася, і запропонувати рекомендації щодо реорганізації інформаційної підтримки на базі сучасних інформаційних технологій;
- дати теоретичне обґрунтування основним принципам і критеріям створення, функціонування і розвитку комплексної інформаційної системи підтримки інновацій;
- розробити принципи і методи побудови комплексної інформаційної системи підтримки науково-технічних інновацій;
- розробити метод оптимального тематичного формування інформаційної системи на основі аналізу потреб певної цільової групи користувачів-розробників інновацій;
- дослідити залежність зниження цінності отримуваної інформації в часі і розробити пропозиції щодо періодичності оновлення інформаційних фондів в інформаційних структурах та формуваннях;
- виявити особливості моделювання і конструювання на прикладі центру інформаційного забезпечення науково-дослідної організації;
- експериментально розробити модель і апробувати комплексну інформаційну систему забезпечення, призначену для цільової групи користувачів з однаковими інформаційними потребами;
- здійснити порівняльний аналіз продуктивності нової і традиційної систем інформаційного забезпечення інновацій.

Учасникам інноваційних процесів необхідна інформація, розкидана у значній кількості вітчизняних і зарубіжних наукових джерел [2]. Існуючі системи інформаційного забезпечення інноваційних процесів на вітчизняних підприємствах наразі залишаються традиційними і малоефективними, а спроби їх розширення без корінних перетворень потребують значних інвестицій. Основним елементом цих систем є науково-технічні бібліотеки, що є найбільш поширеними і доступними джерелами отримання інформації. Швидкий розвиток науково-технічного прогресу, зростаючий обсяг наявної інформації, а також підвищення вимог до термінів отримання новітньої, орієнтовано підібраної інформації, призводить до того, що звичайні бібліотеки вже не справляються з цим завданням. У той же час, за кордоном значного

поширення набувають технології, які дають змогу швидко і ефективно вирішувати цю проблему за допомогою електронного доступу до бібліотечних фондів [3]. Створення таких технологій є важливим завданням.

Важливу роль в інноваційній діяльності займає управління розвитком інновацій. Інформаційне забезпечення управління інноваційним розвитком має передбачати наявність відповідних інформаційних технологій, які надають можливість ефективно розвивати інноваційний потенціал. Вибір таких технологій істотно залежить від обраної стратегії розвитку, структури і методів управління, а також обраного виду інноваційної діяльності.

Висновки. З викладеного випливає низка актуальних завдань. Зокрема, необхідно розробити рекомендації щодо модернізації інформаційної підтримки науково-технічних інновацій на базі сучасних інформаційних технологій. Потрібно дати теоретичне обґрунтування основним принципам і критеріям створення, функціонування і розвитку комплексних інформаційних систем підтримки інновацій. Треба розробити принципи і методи побудови комплексних інформаційних систем підтримки інновацій. Необхідно дослідити залежність зниження цінності отримуваної інформації у часі і розробити пропозиції щодо періодичності оновлення інформаційних фондів. Потрібно розробити й апробувати комплексну інформаційну систему підтримки інновацій для цільової групи користувачів з однорідними інформаційними потребами. Необхідно здійснити порівняльний аналіз продуктивності нової і традиційної систем інформаційного забезпечення інноваційної діяльності.

Література

1. **Breschi, S.**, Lissoni, L., 2004. Knowledge networks from patent data. In: Moed, H.F., Gl'anzel, W., Schmoch, U. (Eds.), Handbook of Quantitative Science and Technology Research. Kluwer Academic Publishers, pP. 613-643.
2. **Eurostat**, 2003. Increase of patent applications to the EPO in the ICT sector between 1991 and 2001. Statistics in Focus, Science and Technology.
3. **Fujimoto, M.**, Miyazaki, K., von Tunzelmann, N., 2000. Technological fusion and telemedicine in Japanese companies. Technovation 20, 169-187.
4. **Granstrand, O.**, Patel, P., Pavitt, K., 1997. Multitechnology corporations: why they have 'distributed' rather than 'distinctive core' competencies. California Management Review 39, 8-25.
5. **Grogan, L.**, Moers, L., 2001. Growth empirics with institutional measures for transition economies. Economic Systems 25, 323-344.
6. **Hall, B.H.**, Jaffe, A.B., Trajtenberg, M., 2000. Market value and patent citations: a first look. NBER Working Paper No. 7741.
7. **Hicks, D.**, Breitzman, T., Olivastro, D., & Hamilton, K. (2001). The changing composition of innovative activity in the U.S.: A portrait based on patent analysis. – PP. 684-687.

Тимошук М.П., Тимошук П.В. Информационное обеспечение инновационной деятельности

Рассмотрена структура инновационного процесса. Проанализированы главные факторы успеха внедрения нововведений. Приведены рекомендации относительно осуществления анализа инновационной деятельности. Сформулированы актуальные задания относительно внедрения качественного информационного обеспечения инновационной деятельности и управления инновационным развитием.

Ключевые слова: информационное обеспечение, инновационная деятельность, модель распространения инноваций, система информационного обеспечения инноваций, управление развитием инновационного потенциала.

Tymoshchuk M.P., Tymoshchuk P.V. Information providing of innovative activity

A structure of innovative process is considered. There is analyzed main reasons of implementation success of innovations. There are given recommendations concerning analysis fulfilling of innovative activity. Urgent tasks concerning implementation of qualitative information providing of innovative activity and innovative development control are formulated.

Keywords: information providing, innovative activity, innovation expansion model, innovation information providing system, innovative potential development control.

УДК 339+658

***Доц. А.А. Теребух, канд. екон. наук; студ. Н.Б. Бандура –
Львівський ДІНТУ ім. Вячеслава Чорновола***

**ТУРИСТИЧНИЙ КЛАСТЕР ЯК ФОРМА ПОСИЛЕННЯ
КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ РЕГІОНУ**

Визначено сутність та роль туристичного кластера при реалізації конкурентних переваг регіону, наведено алгоритм створення кластера. Туристичний кластер – це ключова організаційна основа, що дасть змогу реалізувати пріоритетні задачі, які стоять перед органами районної влади, і сприятиме посиленню конкурентних переваг цього регіону.

Ключові слова: конкурентні переваги регіону, туристичний кластер.

Постановка проблеми. Успішний розвиток будь-якого регіону тісно пов'язаний із формуванням та реалізацією новітніх підходів щодо забезпечення конкурентоспроможності даної території. Це, своєю чергою, висуває на перший план питання виявлення регіональних конкурентних переваг, їх оцінювання й ухвалення на цій основі потрібних рішень.

Світовий досвід показує, що одним із ефективних способів забезпечення економічного зростання в регіоні є впровадження на його території кластерної моделі організації господарства.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Питання підвищення регіональної конкурентоспроможності на основі впровадження кластерних моделей зумовлює великий інтерес серед науковців. Цій проблематиці присвячено багато наукових праць, семінарів та конференцій.

Запропоновану М. Портером [1] теорію національної та регіональної конкурентоспроможності, основою якої є кластерний підхід організації бізнесу, одразу схвалили економісти різних країн, а її апробація дала позитивні результати, внаслідок чого питання вдосконалення механізму дії кластерної моделі набуло особливої актуальності.

Так, серед вітчизняних вчених-економістів особливої уваги заслуговують роботи С. Соколенка [2], у яких він узагальнив досвід використання кластерних моделей у багатьох країнах, а також запропонував власні рекомендації щодо кластеризації економіки у регіонах України. Актуальні також дослідження економіста М. Войнаренка [3], у яких проаналізовано умови інвестування на засадах кластерних технологій, а також запропоновано складові успішної роботи кластерних об'єднань. Особливої уваги заслуговують дослідження вченої Н. Мікули [4], у яких обґрунтовано роль кластерів у підви-